

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Resolvuntur quæsitæ quædam circa naturam hæresis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

Vnico momento committi potest peccatum hæresis.

V. Peccatum hæresis cum ignorantia esse potest, non tamen ex ignorantia.

VI. Ignorantia antecedens non est peccatum.

VII. Ignorantia etiam vincibilis, imo affectata excusat ab hæresi.

Peccatum hoc ignorantia non est contra auctoritatem Ecclesiæ, sed obligationem sciendi.

contumaciam, requiri moram temporis, si enim sufficientem habeat cognitionem, quod Ecclesia aliquid credendum proponat, poterit uno momento contumaciter ei resistere, & incurere peccatum hæresis.

Hæresis ergo, licet cum aliquâ ignorantia esse possit, non tamen ex ignorantia, potest nimirum esse cum ignorantia concomitante, non tamen ex antecedente. Prima pars probatur; quantumcunque enim quis nesciat hunc vel illum articulum ab Ecclesiâ credendum proponi, si tamen dicat, etiam Ecclesia hoc prohiberet, illud nihilominus amplecterer, hic est animo hæreticus, estque refractarius, contumax, & rebellis Ecclesiæ: sicut si quis cernens feram, sagittam in eam emitteret, & occideret, animo tamen ita affectus, ut dicat, etiam si esset homo, idem facerem, hic animo committeret homicidium.

Secunda verò pars dicti, numero præcedente positi, hæresim scilicet, non posse esse ex ignorantia antecedente, constat; quando enim quis ex ignorantia in errorem aliquem contra Fidem incidit, non habet contumaciam, ad hæresim requisitam; qui siquidem non novit errorem illum suum esse contra Ecclesiam, non obstinate resistit Ecclesiæ, nec suum iudicium iudicio illius pertinaciter anteponit, pertinacia autem, ut ostensum est, ad peccatum hæresis est essentialiter requisita.

Idem dicendum existimo, etiam ignorantia illa sit vincibilis, seu culpabilis, imo affectata: quamvis namque is peccet, quod negligat aut nolit scire quid Ecclesia hac in re sentiat, non tamen committit peccatum hæresis, hoc siquidem peccatum non est contra auctoritatem Ecclesiæ, per illud siquidem non refragatur Ecclesiæ, cum ignoret, quamvis culpabiliter, Ecclesiam docere contrarium, sed vel propter difficultatem aliquam aut laborem in inquirendo, quæ hac in re sit mens sententiam, diligentiam debitam non adhibet: hoc tamen non obstante, ubi sufficienter intellexerit opinionem illam suam esse contrariam iudicio Ecclesiæ, paratus esse potest ad eam relinquendum, & se submitendum Ecclesiæ, sicque non est hic pertinacia, & consequenter, neque hæresis. Est ergo hoc peccatum contra obligationem sciendi, quod scilicet non inquirat, cum tamen teneatur, aut etiam ex proposito nolit inquirere. Ignorantia proinde affectata, etsi auget peccatum illud in ratione voluntarii, non tamen illud transfert in rationem hæresis; ad hanc enim, ut sæpe diximus, requiritur pertinacia, seu contumax resistantia iudicio Ecclesiæ; hic nihilominus nescit, quamvis voluntariè & culpabiliter, hanc esse mentem Ecclesiæ.

SECTIO SECUNDA.

Resolvuntur quæstia quadam circa naturam hæresis.

I. Si in omnia peccata hæresis in gravitate aequalis.

QUÆRES, Utrum omnes hæreses sint æquales? Certum esse videtur, peccata hæresis alia aliis esse graviora, ex variis enim capitibus crescere aut decrescere potest hæresis gravitas, ex maiore scilicet libertate, pertinaciâ, metu extrinsecus incusso, maiore vel minore credendi difficultate, & similibus. Gravius item peccaret extensivè, qui plures, vel etiam omnes libri alicujus canonici propositiones negaret, quam qui solum negaret unam.

Hac in re, loquendo formaliter, existimo omnes hæreses esse secundum se æquales. Ratio est, turpitudinem ac deformitatem hæresis in hoc sita est, quod quis Deo per Ecclesiam loquenti adhibere Fidem nolit, sed tum ejus, tum Ecclesiæ auctoritatem contemnit. Dignitas ergo obsecutorum ad hoc parum deservit; æque enim Dei per Ecclesiam loquentis auctoritatem ac veracitatem contemneret, qui negaret Evam ex Adami costâ fuisse formatam, aut Abelem à Caino interfectum, & alia hujusmodi à Deo revelata, ac qui negaret Deum esse Trinum & alia. Unum: quamvis materialiter unus actus hæresis esse possit pejor alto.

Quæres secundò: An deliberatè & pertinaciter dubitans in Fide sit hæreticus? Negat Canon libro 12. de locis, cap. 9. ad quartum. Sanchez libro 2. in Decalog. cap. 7. num. 12. Tannerus & alii. Contraria tamen sententia affirmat Christianum, qui deliberatè & contumaciter dubitat in materia Fidei, esse hæreticum: ita S. Thomas 1. parte, quæst. 32. art. 4. & hic, quæst. 11. art. 1. & 2. ubi etiam Caietanus, Bannez, Aragon. Gabriel in 4. Distinct. 13. art. 1. & in 3. Distinct. 23. quæst. 2. art. 1. Suarez hic, Disputat. 19. Sect. 4. num. 10. Hurtado Disp. 80. Sect. 4. §. 21. Coninck Disp. 18. dub. 7. n. 102. Lugo hic, Disp. 20. Sect. 1. num. 17. & alii.

Notandum, dubium circa Fidem duobus modis posse contingere: primo ita ut positivè iudicet mysteria Fidei esse incerta, sicut autem deliberatè & pertinaciter dubitantem nullus dubitat quin sit hæreticus, cum hoc iudicium sit error positivus contra Fidem. Alio modo contingere potest dubium circa res Fidei, dum nimirum quis ob motiva contraria motivis Fidei, quamvis positivum illum errorem non eliciat, omnem tamen actum seu iudicium obstinatè suspendit, & vocatur dubium negativum. Hanc ergo suspensionem pertinacem auctores primo loco citati, etsi fateantur esse grave peccatum, aiunt nihilominus non esse hæresim: alii verò affirmant, adduntque si pertinax hæc illius suspensio aliis innotescat, illamque signo aliquo externo manifestet, eum incursum penas hæreticis statutas.

Inter hos duos procedendi modos mediâ incedendum viâ existimo. Dico itaque eum, qui hoc pacto negativè circa ea, quæ credenda proponuntur, dubitat, omnem scilicet actum ob motiva Fidei contraria deliberatè & contumaciter suspendendo, non esse propriè & physicè hæreticum, quia ille tantum est hoc modo hæreticus, qui errat in Fide, hic autem nullum habet errorem contra Fidem, cum omnem actum erroneum suspendat, sicque nullum habet actum contrarium Fidei. Dicit nihilominus potest fundamentaliter & inchoativè hæreticus; qui enim ultro hac ratione de rebus ad Fidem spectantibus dubitat, jam est in gradu proximo dubitationis positivæ. Dicit etiam potest hæreticus interpretativè; sicut namque is, qui purè omittit velle audire Sacrum, ita qui deliberatè suspendit omnem iudicium circa certitudinem rerum Fidei, censeretur potest interpretativè iudicare illas esse incertas, quod secundum omnes, ut numero 11. diximus, est positivè errare contra Fidem.

Quæres tertio: An qui assensu probabili, seu opinativo crederet articulum aliquem Fidei, incidere in hæresim; hic enim dubius esse videtur de re ad Fidem spectante, omnis quippe opinio includit

II. Hæresis omnes in ratione hæresis sunt formaliter æquales.

Materialiter una hæresis esse potest pejor alia.

III. An delib. rati dabit in Fide sit hæreticus.

IV. Dubium circa res Fidei dubius non potest contingere.

Dubium negativum circa res Fidei, & dubium negativum.

V. De Fide deliberatè dubitans negativè non est propriè & physicè hæreticus.

Est inchoativè, imo interpretativè hæreticus.

VI. An actum opinativum circa res Fidei eliciens incurret hæresim.

includit formidinem, seu dubium, ergo si dubitans de rebus Fidei sit hæreticus, erit etiam talis, qui actum probabilem circa res Fidei elicit. At sane, hoc nullo modo videtur admittendum, certum namque videtur, eum, qui Fidei humanam aliquem Fidei articulum credit, non incidere in hæresim, cum tamen in actu solum probabili sit aliqua formido, saltem radicalis, ut in Logica dixi, Disp. 50. Sectione primâ. Nisi ergo quis ita de rebus Fidei sit dubius, ut iudicet eas non esse dignas firmiore Fide, non potest cenferi hæreticus.

SECTIO TERTIA.

De propositione hæreticâ, erroneâ, malè sonante, & similibus, quomodo distinguantur.

I. VARIÆ à Theologis recensentur propositiones, quas damnabiles appellant: Hæretica, Erronea, sapiens hæresim, piarum aurium offensiva, temeraria, scandalosa, injuriosa, blasphemata: quæ omnes sigillatim sunt discutienda, & quæ unaquæque censurâ digna sit declarandum.

II. Prima ergo inter has propositiones est hæretica: circa quam notandum, latius patere propositionem hæreticam, quam peccatum hæresis, hoc liquidem præter propositionem Fidei contrariam includit actum voluntatis, nempe pertinaciam, seu voluntatem obstinatè & contumaciter resistendi Ecclesiæ, & suum iudicium illius iudicio anteponehdi: propositio verò hæretica illa est, quæ opponitur alicui veritati Fidei, à quocunque demum, & quacunque ratione ac modo intentioneque proferatur, aut exaratur; ac proinde hæretica censetur sine ullo respectu ad loquentem, vel scribentem, de quo plura infra, numero quarto. Sicut è contra ut propositio aliqua sit de Fide, non requiritur ut actu ex Fide proferatur, seu animo obtemperandi Ecclesiæ, sed ut sit de Fide, sufficit quòd sit à Deo revelata, hinc enim habet quòd digna sit quæ firmissimè credatur. Ad propositionem etiam hæreticam parum refert à quo proferatur, sive ab eo qui Fidem aliquando susceperat, sive à Judæo, sive pagano, sed solum spectandum est utrum sit doctrinæ à Deo revelatæ contraria.

III. Secunda propositio damnabilis, seu quæ meretur censuram, est erronea: circa quam notandum, licet error latè sumptus, cuicunque propositioni falsæ conveniat; sicut tamen in Philosophiâ non qualibet propositio falsa censetur erronea, sed illa tantum, quæ est contra veritatem certissimam, contra axioma scilicet aliquod à Philosophis omnibus veluti oraculum quoddam acceptatum: eodem modo in Theologiâ non quævis propositio, quamvis falsa, est erronea, sed illa solummodo, quæ est contra veritatem in Theologiâ certissimam, & ut talem à Theologis admittam. Propositio verò erronea distinguitur ab hæreticâ, & censuram meretur hac inferiorem, nec Theologorum iudicio ad propositionis hæreticæ gravitatem pertingit.

IV. In quo autem hæc hæreticam inter & erroneam propositionem differentia sita sit, non ita constat inter Theologos: quod enim nonnulli eò rem deducunt, quasi propositio hæretica illa sit, quæ cum pertinaciâ defenditur, non sic erronea; hoc

rejectum est supra, numero secundo, ubi diximus pertinaciam non esse de conceptu propositionis hæreticæ, sed hanc in eo præcisè consistere, quòd sit propositio veritati alicui à Deo revelatæ opposita, & in illo eam dixi à peccato hæresis distingui, quòd hoc actum voluntatis includat pertinaciter resistendi Ecclesiæ, propositio vero hæretica spectet ad solum intellectum, & in difformitate actus cum objecto revelato. Hinc Pius Quintus, & Gregorius Decimus-tertius in Bullâ contra Michaëlem Baium differentiam in ipsius propositionibus invenerunt inter hæreticas & erroneas, cum tamen Baius non fuerit contumax, nec cum pertinaciâ resistit Ecclesiæ, neque unquam habitus sit hæreticus. Aliunde ergo quærenda est hæc differentia.

Variis itaque omisiss, quæ hinc confusissimè congeruntur, propositio erronea illa est, quæ non directè & immediatè veritati Fidei opponitur, seu quæ directè negat veritatem, quæ non est Fidei, sed conclusionis tantum Theologicæ. Ratio est, quia huiusmodi propositio non est hæretica, cum id quod negat non sit revelatum, sed ex unâ propositione revelatâ, & alterâ naturali evidente deductum. Dixi id quod negat esse deductum ex unâ propositione de Fide, & alterâ evidente naturali, si enim utraque præmissa, ex qua deducitur sit de Fide, etsi, ut supra diximus, conclusio qua talis, non sit actus Fidei, cum habeatur per discursum, objectum tamen est de Fide, seu revelatum, & consequenter qui illud negaret esset hæreticus. Quamvis ergo qui talem veritatem negat, non sit hæreticus, aliquam tamen meretur censuram hæresi inferiorem, nec aptior ei à Theologis applicari posse videtur, quam ut appelletur propositio erronea.

Sequitur propositio sapiens hæresim, seu, ut eam aliqui appellant, hæresi proximas licet enim nonnulli hanc confundant cum propositione erroneâ, verius tamen videtur propositionem, quæ sapit hæresim, eam esse quæ est contraria doctrinæ, quam esto non planè certum sit esse de Fide, non paucis tamen existimatur esse: sicut ergo propositio hanc doctrinam affirmans proximè accedit ad Fidem, ita propositio illam negans est proxima hæresi, qualis etiam videtur negans conclusionem, quæ deducitur, etsi non penitus clarè, ex duabus præmissis de Fide. Unde, cum, ut diximus, objectum propositionis deductæ ex duabus præmissis de Fide, sit de Fide, & revelatum, propositio illam negans erit hæretica, sicque fortietur utramque rationem, nempe hæresis, & hæresim sapientis. Quare mihi videtur huiusmodi propositio pejor, & censura illius gravior censurâ propositionis erroneæ.

Propositioni sapienti hæresim affines sunt duæ aliæ, Malè sonans, & piarum aurium offensiva. Quoad primam, propositio malè sonans illa dici potest, quæ verbis abutitur, eaque usurpat in sensu à communi fidelium sensu diverso. Unde quamvis hæreticam, vel etiam erroneam significationem non habeant, dissonantiam nihilominus quandam continent ab usurpatâ passim à Catholicis illarum vocum acceptione. Exemplum poni solet in hac propositione: In Deo sunt tres essentia relative, quæ ita sonat, quasi in Deo essent tres essentia, ac proinde malè sonat.

Propositio piarum aurium offensiva illa est, per quam indecens aliquid vel indecorum de Deo, Sanctis, vel religione profertur, hæc namque piæ aures audire sine summa molestia non possunt.

non ita est exploratum.

Differentia non consistit in illâ pertinaciâ.

Baius, quavis Catholicus, habuit propositiones hæreticas.

V. Vera propositio erronea, ut ab hæreticâ distinguitur, declaratio.

Veraque præmissa huius conclusionis Theologica non debet esse de Fide.

VI. Propositio Sapiens hæresim in quo distinguatur à propositione erroneâ.

Hæresis, & sapiens hæresim eandem interdum in eadem propositionem.

VII. Quid sit propositio malè sonans.

VIII. In quo sit propositio piarum aurium offensiva.